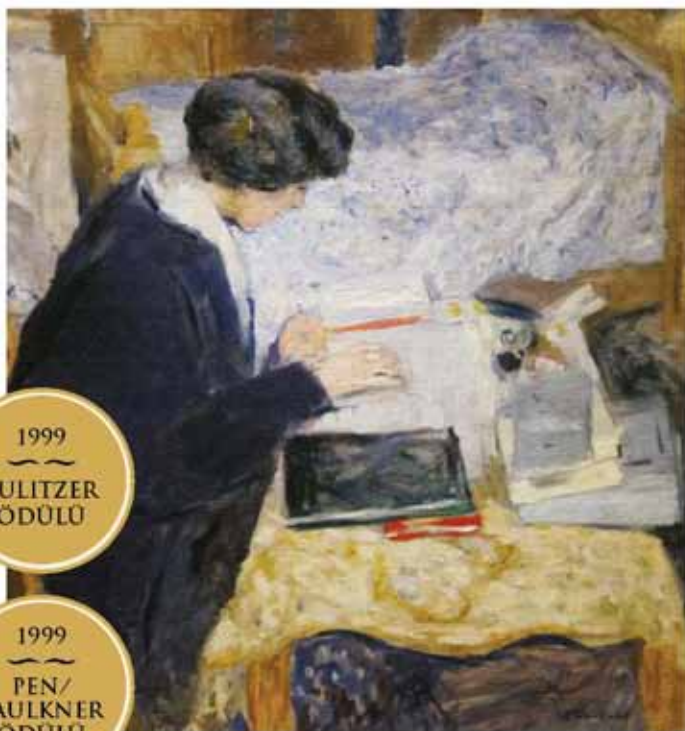

MICHAEL CUNNINGHAM

SAATLER

ROMAN

1999

PULITZER
ÖDÜLÜ

1999

PEN/
FAULKNER
ÖDÜLÜ

Çeviri: İLKNUR ÖZDEMİR

♥
CAN

7.
BASKI

MICHAEL CUNNINGHAM

SAATLER

The Hours, Michael Cunningham

© 1998, Michael Cunningham

© 2000, Can Sanat Yayınları Ltd. Şti.

Bu eserin Türkçe yayın hakları Akcalı Telif Hakları Ajansı aracılığıyla alınmıştır.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2000

7. basım: Eylül 2012

Bu kitabın 7. baskısı 1 000 adet yapılmıştır.

Yayına hazırlayan: Pınar Savaş

Kapak tasarımı: Ayşe Çelem Design

Kapak baskı: Azra Matbaası

İç baskı ve cilt: Ekosan Matbaası

ISBN 978-975-8440-27-6

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM, DAĞITIM, TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

www.canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

MICHAEL CUNNINGHAM

SAATLER

ROMAN

1999 PULITZER ÖDÜLÜ
1999 PEN/FAULKNER ÖDÜLÜ

İngilizce aslından çeviren

İlknur Özdemir

Michael Cunningham'ın Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Dünyanın Sonundaki Ev, 2003

Gece İnerken, 2011

MICHAEL CUNNINGHAM, 1952 yılında Cincinnati, Ohio'da doğdu. Üniversite ve yüksek lisans öğrenimini Stanford Üniversitesi ve Iowa Üniversitesi'nde tamamladı. Iowa'daki öğrenciliği sırasında *Atlantic Monthly* ve *Paris Review* dergilerinde kısa öyküleri yayımlanmaya başladı. Beyazperdeye de uyarlanan ünlü romanı *Saatler* ile 1999'da Pulitzer Roman Ödülü, PEN/Faulkner Ödülü, Gay, Lezbiyen, Biseksüel ve Transseksüel Roman Ödülü'nü aldı. *Dünyanın Sonundaki Ev*, *Golden States* (Altın Devletler), *Flesh and Blood* (Kanlı Canlı), *Specimen Days* (Örnek Günler) adlı romanların yazarı olan Cunningham, Provincetown, Massachusetts Güzel Sanatlar Merkezi'nde ve Brooklyn College'da yaratıcı yazarlık dersleri verdi. New York'ta yaşayan yazar şimdi de Yale Üniversitesi'nde yaratıcı yazarlık dersleri veriyor.

İLKNUR ÖZDEMİR, İstanbul'da doğdu. İstanbul Alman Lisesi ve Boğaziçi Üniversitesi'nden mezun oldu. Almanca ve İngilizceden çok sayıda çeviri yaptı. Başlıca çevirileri arasında *Yalnızlığın Keşfi* (Paul Auster), *Tarçın Dükkânları* (Bruno Schulz), *Stiller* (Max Frisch), *İrlanda Güncesi* (Heinrich Böll), *Saatler* (Michael Cunningham), *Küçük Şeylerin Tanrısı* (Arundhati Roy), *Utancı* (Coetzee), *Katran Bebek* (Toni Morrison), *Bech Döndü* (John Updike), *Gün Boyu Gece Yarısı* (Hanif Kureishi) sayılabilir.

Bu kitap Ken Corbett içindir

Üçüncü bir kaplan avlayacağız şimdi, ama ötekiler gibi bu da hayal ettiğim biçimde olacak, sözcüklerden oluşan bir yapı; tüm destanların ötesinde, yeryüzünde boy gösteren etten kemikten bir kaplan olmayacak. Bütün bunları çok iyi biliyorum, yine de bu belirsiz, mantıksız ve kökü eskide olan araştırmadan kendimi alamıyorum; ve saatler geçerken ben, bir başka kaplanın izini sürüyorum, dizelerde bulunmayan bir kaplanın.

J.L. BORGES, *Öteki Kaplan*, 1960

Planlarımı anlatacak zamanım yok. Saatler ve keşfim hakkında çok şey söylemeliyim aslında; karakterlerimin arkasında nasıl da güzel mağaralar kazdığım hakkında; bunun tam da benim istediğim şeyi sağladığını düşünüyorum: insanlık, mizah ve derinlik. Amacım, mağaraların birleşmesi; ve her birinin yaşanan anda gün yüzüne çıkması.

VIRGINIA WOOLF, günce notu, 30 Ağustos 1923

Öndeyiş

Evden telaşla çıkıyor, sırtındaki manto o havaya göre oldukça kalın. Yıl 1941. Yeni bir savaş başlamış. Leonard için bir not bırakmış, bir tane de Vanessa için. Kararlı adımlarla ırmağa doğru yürüyor, yapacağı şeyi kafasına koymuş olsa da dikkatini dağıtan şeyler var: Alçak tepeler, kilise, kararmakta olan gökyüzünün altında belli belirsiz kükürt çalığı rengini almış ışıltılı koyunlar sağa sola dağılmış otluyorlar. Durup koyunlarla gökyüzünü seyrediyor bir süre, sonra yoluna devam ediyor. Arkasından mırıltılar geliyor; havada bombardıman uçaklarının uğultusu, oysa uçakları görmek umuduyla baktığında bir şey göremiyor. Tarım işçilerinden birinin yanından geçiyor (Adı John mu?) patates rengi yelek giymiş, gürbüz, ufak kafalı bir adam bu, bodur söğütlerin yatağının içinden geçen çukuru temizliyor. Kadına bakıyor, başını sallıyor, sonra gözlerini yeniden çamurlu suya çeviriyor. İrmağa giden yolda adamın yanından geçerken, bodur söğütlerin yatağını temizleyebildiği için onun ne kadar da başarılı olduğunu düşünüyor kadın, ne kadar talihli. Kendisiyse başaramadı. Bir yazar değil, hiç değil; yalnızca yeteneği olan tuhaf biri. Bir gece önce yağın yağmurdan kalan su birikintilerinde gökyüzü bölük pörçük yansıyor. Ayakkabıları yumuşak toprağa hafifçe gömülüyor. Başa-

ramadı, şimdi de sesler yine duyuluyorlar, görüş açısının dışında mırıl mırıl konuşuyorlar, arkasındalar, buradalar, yo, arkasını döndüğünde başka bir yere gitmişler bile. Sesler geri geldiler; nasıl yağmur yağacaksa, başı da ağrıyacak, o kadar kesin bu. Bu baş ağrısı onu ezip yok edecek ve yerine kendisi geçecek. Baş ağrısı başlamak üzere, galiba bombardıman uçakları da (Bunları uyduruyor mu yoksa?) yeniden belirdiler gökyüzünde. Irmak kıyısındaki sete ulaşıyor, üstüne tırmanıyor, aşırıp öbür taraftan ırmağın kıyısına iniyor. Irmağın yukarısında, oldukça uzakta bir balıkçı var, ama kendisini görmez, değil mi? Bir taş aramaya başlıyor. Başarılı olabilmek için titizlikle uyulması gereken bir reçeteyi uygular gibi, hızla ama sistemli hareket ediyor. Seçtiği taş aşığı yukarı bir domuz kafası iriliğinde. Taşı yerden alırken ve mantosunun ceplerinden birinin içine sokuştururken (mantonun kürk yakası boynunu gıdıklıyor), taşın soğuk tebeşirsiliği ve rengi gözünden kaçmıyor, sütlü kahverenginde, yeşil benekli bir taş bu. Irmağın tam kıyısında duruyor şimdi. Kıyıya vuran ırmak, çamurlu toprağın üzerindeki küçük oyukları temiz suyla dolduruyor; iki kıyı arasında düzgünce uzanan sağlam bir yola benzeyen koyu sarı, benekli madde-den tümüyle farklı gibi bu berrak su. Öne doğru bir adım atıyor. Ayakkabılarını çıkarmıyor. Su soğuk, ama dayanılmayacak kadar değil. Duruyor, soğuk su dizlerine kadar geliyor. Leonard'ı düşünüyor. Onun ellerini düşünüyor, sakalını, ağzının iki yanındaki derin çizgileri. Vanessa'yı düşünüyor, çocukları Vita ile Ethel'i; ne kadar çoklar. Onların hepsi de başarısız oldular. Öyle değil mi? Birden onlar adına üzüyor, hem de çok üzüyor. Arkasına döndüğünü, taşı cebinden çıkardığını, eve gittiğini hayal ediyor. Eve döndüğünde bıraktığı notları ortadan kaldıracak kadar zamanı olurdu herhalde. Yaşamaya devam ederdi; son bir iyilikte bulunabilirdi. Dizlerine gelen

akıntılı suyun içinde dururken fikrini değiştiriyor. Sesler duyuluyor, baş ağrısı başlamak üzere, kendini Leonard ile Vanessa'nın ellerine bırakırsa bir daha gitmesine izin vermezler, öyle değil mi? Kendisini bırakınlar diye ısrar etmeye karar veriyor. Beceriksizce bata çıka (suyun dibi çamurlu) ilerliyor, sonunda su göğüs hizasına kadar yükseliyor. Irmağın yukarısına, balıkçının olduğu yere doğru bakıyor, kırmızı ceketli adam onu görmüyor. Irmağın sarı yüzeyinde (bu kadar yakından bakınca sarıdan çok kahverengine yakın) gökyüzü durgunca yansıyor. Algılabildiği son şeyler demek bunlar: kırmızı ceketli bir balıkçı ve donuk suda yansıyan bulutlu bir gökyüzü. Neredeyse içęüdüsel olarak (o öyle hissediyor) öne doğru adım atıyor, ya da tökezliyor, taş onu suyun içine çekiyor. Bir an için, henüz, hiçbir şey olmuyor gibi; yeni bir başarısızlığa benziyor; içinden kolaylıkla çıkabileceği, buz gibi bir su yalnızca. Ama sonra akıntı onu sarıp sarmalıyor, öylesine apansız, öylesine sertçe içine çekiyor ki, güçlü bir adam suyun dibinden uzanmış, bacaklarını yakalamış ve onu göğsüne bastırılmış gibi oluyor. Çok mahrem bir duygu.

Bir saat kadar sonra kocası bahçeden eve dönüyor. Hizmetçi, "Madam dışarı çıktı," diyor ufak çapta bir kuştüyü fırtınası salıveren eski püskü bir yastığı kabartırken. "Çok gecikmeyeceğini söyledi."

Leonard haberleri dinlemek üzere oturma odasına çıkıyor. Masada, üzerinde adı yazılı olan mavi bir zarf buluyor. Zarfın içinde bir mektup var.

Canım,
Yeniden aklımı kaçıracığıma eminim,
bu berbat dönemlerden birine daha
tahammül edemeyeceğimizi hissediyorum.
Bu kez iyileşmeyeceğim.

Sesler duymaya başladım,
dikkatimi toplayamıyorum.
Bu yüzden en iyi şey neyse
onu yapacağım. Sen bana
dünyadaki en büyük mutluluğu verdin.
Elinden geleni yaptın.
Bu korkunç hastalık gelene kadar
iki insanın bizim kadar mutlu olabileceğini
sanmazdım. Artık bununla savaşıyorum,
senin hayatını berbat ettiğimin farkındayım,
ben olmasam çalışabilirsin. Çalışacaksın da,
buna eminim. Görüyorsun, şunu bile
doğru dürüst yazamıyorum. Okuyamıyorum.
Söylemek istediğim şu:
Hayatımdaki bütün mutluluğu sana borçluyum.
Bana çok sabır gösterdin,
inanılmaz derecede iyi davrandın.
Bunu söylemek istiyorum,
zaten herkes biliyor bunu.
Kurtulmam mümkün olsaydı
beni kurtaran sen olurdu.
Her şeyimi yitirdim,
yalnızca senin iyi biri olduğuna
inancım kaldı geriye.
Senin hayatını daha fazla rezil edemem.
Bizden daha fazla mutlu olabilecek
iki insan yoktur.

V.

Leonard odadan dışarı fırlıyor, alt kata koşuyor. Hizmetçiye, “Mrs. Woolf’un başına bir şey geldiğini sanıyorum. Kendini öldürmeye kalkışmış olabilir. Ne tarafa gitti? Evden çıkarken onu gördün mü?” diyor.

Paniğe kapılan hizmetçi ağlamaya başlıyor. Leonard

dışarı fırlayıp ırmak kıyısına koşuyor, giderken kilisenin, koyunların, bodur söğütlerin yatağının yanından geçiyor. Irmağın kıyısında, balık tutan kırmızı ceketli bir adamdan başka kimseyi görmüyor.

Akıntı onu alıp sürüklüyor. Uçuyor gibi sanki, tuhaf bir görüntü, kolları iki yana açılmış, saçları suda yüzüyor, kürk mantosunun etekleri arkasından dalgalanıyor. Kah-verengi, tanecikli ışık oklarının arasından ağır ağır süzülüyor. Pek uzağa gitmiyor. Ayakları (ayakkabıları kaybolmuş) ara sıra dibe çarpıyor, çarpınca da yaprak kalıntılarının kara silüetleriyle dolu durgun bir çamur bulutu kaldırıyor yerden, kendisi gözden kaybolduktan sonra bile çamur bulutu suyun içinde hareketsiz kalıyor. Yol yol yeşil kara otlar takılıyor saçlarına ve mantosunun kürküne, bir süre yabanothlarının sık dokusu görüşünü engelliyor. Sonra otlar çözülüyor, yüzüyor, birbirine dolanıp dolanıp açılıyor.

Sonunda Southease'deki köprünün kazıklarından birine çarpıp duruyor. Akıntı zorluyor onu, itiyor, ama o, güdük, dört köşe sütunun alt ucuna sımsıkı yapışmış, sırtı ırmağa dönük, yüzü ise taş. Bir kolu göğsünün üstünde kıvrılmış, öteki koluysa kalçasının hizasında suda hareket ediyor. Başının biraz üstünde suyun aydınlık, kırıltılı yüzeyi var. Beyaz, bulut yüklü gökyüzü orada kırık kırık yansıyor, kâğıttan kesilme kara silüetlere benzeyen ekinkargaları bölüyor gökyüzünü. Köprünün üstünden arabalarla kamyonlar takırdayarak geçiyor. Olsa olsa üç yaşlarında küçük bir erkek çocuğu annesiyle birlikte köprüden geçerken parmaklığın yanında duruyor, çömeliyor, elindeki sopayı parmaklığın çubuklarının arasından sokuyor, sopa suya düşüyor. Annesi çekip götürmek istiyor onu, ama çocuk oradan ayrılmıyor, akıntıya kapılan sopasını seyrediyor.

İşte buradalar, İkinci Dünya Savaşı'nın ilk yıllarında bir gün: köprünün üstünde çocukla annesi, suyun üstünde yüzen sopa ve ırmağın dibinde Virginia'nın bedeni, suyun yüzeyini, sopayı, çocukla annesini ve gökyüzüyle ekin kargalarını düşler gibi. Üniformalı askerlerin doldurduğu nefli yeşil renkte bir kamyon köprüden geçiyor, sopasını suya atan çocuğa askerler el sallıyorlar. O da onlara el sallıyor. Askerleri daha iyi görebilsin, askerler de kendisini daha iyi görebilsin diye annesinin kucağına çıkmak istiyor. Bütün bunlar köprüye giriyor, köprünün ahşabıyla taşlarının arasında yankılanıyor, sonra da Virginia'nın bedenine giriyor. Köprünün kazığına yandan yapışan yüzü bütün bunları özüksüyor: kamyonla askerleri, anneyle çocuğu.

Mrs. Dalloway

Daha çiçekler alınacak. Clarissa kızmış numarası yapıyor (oysa bu tür ufak tefek işlerden zevk alır); Sally banyoyu temizlerken o da yarım saatte geri döneceğine söz verip dışarı fırlıyor.

Yer, New York kenti. Yirminci yüzyılın sonu.

Giriş holünün kapısı bir haziran sabahına açılıyor, öylesine hoş ve pırl pırl bir sabah ki, Clarissa bir havuzun kıyısında, fayanslara vuran mavi suyu, mavi derinliklerde oynayan güneşin suda ördüğü ağları seyredencesine kapının eşliğinde duruyor. Tıpkı bir havuzun kıyısında durur gibi dalmadan önce bir an bekliyor, o diriltici ürpertiye, dalmanın verdiği o mutlak şoku geciktiriyor. O karmaşası, neşesiz, karanlık yorgunluğu, dipsiz çöküşü içindeki New York, bunun gibi yaz sabahları sunuverir insana. Bu sabahları dolduran hayat öylesine ısrarlı, öylesine kararlı ve tazedir ki, gülesi gelir insanın; tıpkı bitmek bilmeyen, saçma sapan cezalara katlanan ve sonunda yara bere almadan, hatta daha da fazlasına hazır olarak ortaya çıkan bir çizgi film kahramanı gibidir. Bu haziranda da Batı Onuncu Sokak'taki ağaçlar, köpek pisliği ve atık kâğıtların altından güzel mi güzel küçük yapraklar fıskırtmışlar. Yaşlı komşu kadının penceresindeki, toprağın içine sokulmuş, kırmızısı solmuş plastik sardunya-

ların doldurduğu çiçeklikte yine çapkın bir karahindiba boy vermiş.

Bir haziran sabahı hayatta olmak, sağlıklı olmak, neredeyse ayıp kaçan bir ayrıcalığa sahip bulunmak ve basit bir işten başka yapacak şeyi olmamak ne kadar heyecan verici, ne kadar sarsıcı. O, yani Clarissa Vaughan, sıradan bir insan (bu yaşa geldikten sonra bunu yadsımaya çalışmak gereksiz), çiçek satın alacak ve bir parti verecek. Clarissa giriş holünden dışarı adım attığında ayakkabısı, ilk basamağın kızıl kahve, serpme desenli taşına değince gıcırıyor. Elli iki yaşında Clarissa, tam elli iki yaşında ve olağanüstü sağlıklı. Çok eskiden, Wellfleet'teki o gün olduğu kadar iyi hissediyor kendini. On sekizindeydi o gün; camlı kapılardan dışarı çıkıp tıpkı buna benzeyen, pırıl pırıl, insanın içini acıtacak kadar berrak, cıvıl cıvıl bir güne adım atmıştı. Kedidillerinin arasında yusufluklar uçuyordu. Keskin bir çam kokusuyla karışık ot kokusu vardı havada. Richard arkasından yaklaşmış, elini onun omzuna koymuş ve, "Selam Mrs. Dalloway," demişti. Mrs. Dalloway adı, Richard'ın fikriydi –bir gece sarhoşken yatakhane ortaya attığı bir fikirdi bu, Vaughan adının ona uymadığına ikna etmeye çalışmıştı Clarissa'yi. Edebiyatın ünlü bir kahramanının adını taşımalsın, demişti ona; Clarissa bu adın Isabel Archer ya da Anna Karenina olmasında ısrar etmişse de, Richard, tek uygun seçenek Mrs. Dalloway'dir, diye tutturmuştu. Bir kere Clarissa'nın adı vardı, göz ardı edilemeyecek bir işaretti bu, daha da önemlisi, kader böyle istemişti. Onun, yani Clarissa'nın alnında kötü bir evlilik yapması ya da bir trenin tekerleklerinin altında kalması yazmıyordu. Onun alnında insanların hoşuna gitmesi, başarılı olması yazıyordu. Öyleyse adı Mrs. Dalloway olacaktı ve öyle de kalacaktı. "Ne güzel değil mi?" dedi o sabah Mrs. Dalloway, Richard'a. O da, "Güzellik bir orospudur," dedi,

Amerikalı yazar Michael Cunningham, modern kentlerde yaşamını sürdüren bireyin derin iç çelişkilerini, psikolojik sorunlarını ustaca anlatıyor.

Saatler, yazarı Michael Cunningham'a 1999 yılında çok önemli iki edebiyat ödülünü kazandı. Virginia Woolf'un yaşamına ve ölümüne göndermelerle örülen bir roman *Saatler*; hem Virginia Woolf'un yaşamından hem de onun *Mrs. Dalloway* adlı ünlü romanından besleniyor, üç kadının yaşamını üç ayrı zaman diliminde birbirine koşut bir anlatımla sunuyor: Virginia Woolf, New York'lu editör Clarissa Vaughan ve California'lı ev kadını Laura Brown. Toplumun kurallarına yüreklince karşı koyan, aşk ve dostluk, umut ve umutsuzluk, başarı ve başarısızlık kısılacında kalan insanların yaşamlarını varoluş sorunsalı, eşcinsellik ve intihar izleğiyle birlikte sorgulayan Michael Cunningham, kadın karakterleri ile Virginia Woolf'un yaşamını ustalıkla düğümleyerek beklenmedik, hüznü bir sonda birleştiriyor.

Berrak ve güçlü bir şiirsel anlatımla işlenen *Saatler*'de, bu üç kadının içdünyalarının en kuytu köşelerine kadar sokulan Michael Cunningham, tutku dolu, derinlikli ve çok etkileyici bir eser yaratmış.

Kapak resmi: ÉDOUARD VUILLARD

ISBN 978-975-8440-27-6

9 789758 440276